

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งหากคนมีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า สังคมปัจจุบันได้ให้ความสนใจในการพัฒนาคน โดยให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพื่อช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นได้พัฒนาศักยภาพเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จึงกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2550 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีรัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยมุ่งเน้นให้มีศักยภาพทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพร่างกาย จิตใจ และความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 1) ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการวางแผนที่สอดคล้องกับระบบการศึกษา และจำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยในการวางแผนบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 21) ดังนั้นหลักสำคัญในการพัฒนาการศึกษานั้นจำเป็นต้องพัฒนาที่ตัวผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนเอง (สุปราณี สนธิรัตน์, 2531, หน้า 11-21) ผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นตัวชี้วัดที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งจะอยู่ในรูปของผลการเรียนรู้ เนื่องจากผลลัพธ์ของการศึกษา สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Academic Achievement) และผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ (Non-academic Achievement) กายและปริกส์ (Gagne' & Briggs, 1974, pp. 23-70 อ้างอิงจาก บุญเรือง ศรีเหรียญ, 2542, หน้า 29) กล่าวว่าในส่วนของผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชานั้นมีอยู่ด้วยกันหลายองค์ประกอบ ที่น่าสนใจ องค์ประกอบหนึ่งคือ เจตคติ เนื่องจากปัจจัยที่อาจเป็นทั้งตัวเสริมหรือตัวชะลออัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ซึ่งในปัจจุบันการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามในด้านความรู้ควบคู่กับคุณธรรม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพและความถนัดของตน จะเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม การพัฒนามนุษย์ทุกคนให้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพได้นั้น การศึกษามีบทบาทสำคัญ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ และการที่จะพัฒนาศักยภาพของคนให้บรรลุตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น ระบบการศึกษาควร

จะต้องมีความหลากหลาย ในแง่ของกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งการจัดการศึกษาจะพึงรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ จะต้องเชื่อมโยงบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และทุก ๆ ส่วนในสังคม นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องค้นพบว่า การลงทุนทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจเท่ากับผลตอบแทนจากการลงทุนด้านวัตถุ (Physical Capital) ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ UNESCO ในปี 1993 ไว้ว่า ประเทศที่ประชาชนได้รับการศึกษาสูงจะเป็นประเทศที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 3)

ประเด็นที่ยังคงได้รับความสนใจในการนำมาศึกษาตลอดคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสามารถและศักยภาพในตัว อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยพิจารณาจากการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับประเทศ พบว่าความรู้ความสามารถในการเรียนพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ(กรมวิชาการ, 2544, หน้า 1) จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2550 ค่าเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับพอใช้ (สทศ., 2551, หน้า 12) สิ่งที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมาจากสาเหตุหลายประการเช่น นักเรียนขาดความรู้สึกร่วมร่วมกับ โรงเรียน ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ในการศึกษานุเคราะห์ การเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น ซึ่งในทางจิตวิทยาเป็นที่ทราบกันแล้วว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว เอมอร์ จังศิริปรกรณ์ (2542, หน้า 28) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่ามีหลายองค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ องค์ประกอบด้านสติปัญญาซึ่งคิดค้นมาแต่กำเนิด และด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ เจตคติในการเรียน แรงจูงใจ และนิสัยในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกมล สุคประเสริฐ (2520, หน้า 32-35) ได้สรุปว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษานั้นแบ่งได้เป็นสองอย่างคือ องค์ประกอบที่มาจากตัวผู้เรียนเอง และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน เช่น บิดามารดา สภาพเศรษฐกิจ สติปัญญา และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรหาวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (กรมวิชาการ, 2541, หน้า 5-6)

จากเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยทางด้านจิตสังคม ประกอบด้วย มโนคติแห่งตนทางบวก การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง แรงจูงใจทางวิชาการ การสนับสนุนทางสังคม วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม การบริการชุมชน เจตคติต่อโรงเรียน และ ความมีวินัยในตนเอง ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และเป็นสารสนเทศที่สำคัญสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

กับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อช่วยให้เข้าใจความสามารถของนักเรียนแต่ละคน พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองจนประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ กับตัวแปรทางจิตสังคม ประกอบด้วยตัวแปรมโนคติแห่งตน ทางบวก การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง แรงจูงใจทางวิชาการ การสนับสนุนทางสังคม วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม การบริการชุมชน เจตคติต่อโรงเรียน และความมีวินัยในตนเอง

2. เพื่อสร้างสมการถดถอยพหุคูณ ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ ด้วยตัวแปรมโนคติแห่งตนทางบวก การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง แรงจูงใจทางวิชาการ การสนับสนุนทางสังคม วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม การบริการชุมชน เจตคติต่อโรงเรียน และความมีวินัยในตนเอง

### สมมติฐานการวิจัย

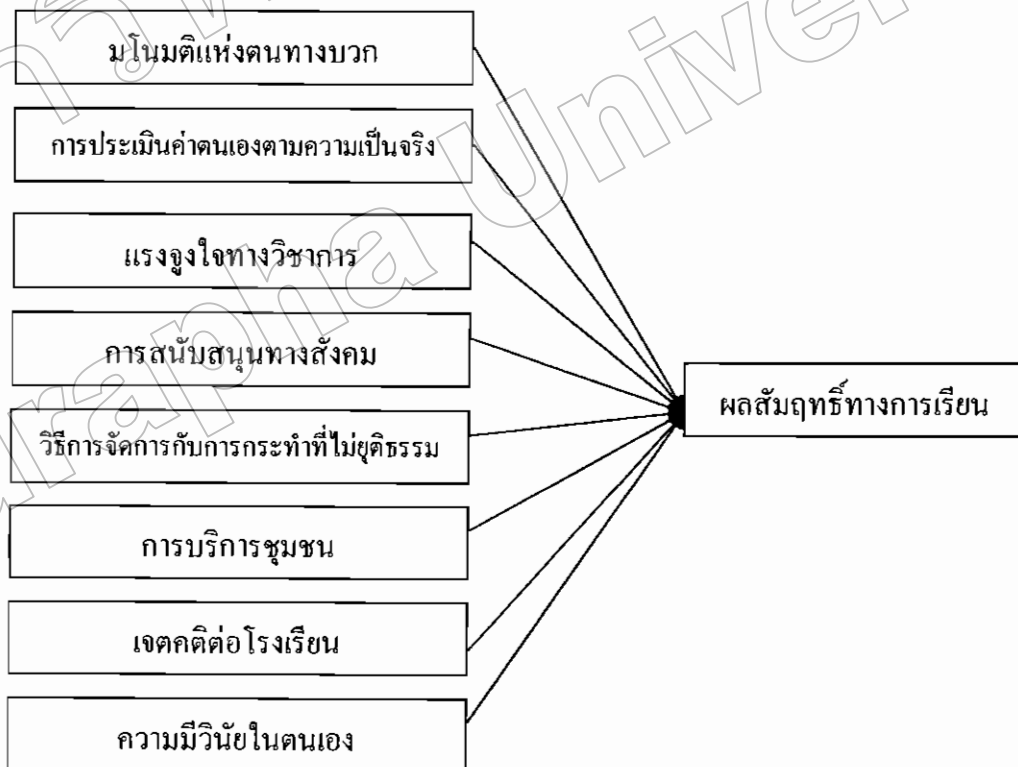
การศึกษาความสามารถในการทำนายของตัวแปรมโนคติแห่งตนทางบวก (Positive Self-Concept) การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง (Realistic Self-Appraisal) แรงจูงใจทางวิชาการ (Academic Motivation) การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม (Methods of Handling Unfair Treatment) การบริการชุมชน (Community Service) เจตคติต่อโรงเรียน (Positive Attitude toward School) และความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยของ เซดเลคและบรูคส์ (Sedlacek & Brooks, 1976) ที่ได้ศึกษาตัวแปรพยากรณ์ แรงจูงใจทางวิชาการ การสนับสนุนทางสังคม การบริการชุมชน และวิธีการจัดการกับความไม่ยุติธรรม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ลี ดิง และ โรบินสัน (Lee, 1984, Ting & Robinson, 1998) ได้ศึกษาตัวแปรพยากรณ์พบว่า การสนับสนุนทางสังคม และทัศนคติต่อโรงเรียน มีความสัมพันธ์ต่อคะแนนสอบมาตรฐาน เทรซี้และเซดเลค

(Tracey & Sedlacek, 1987) ได้ศึกษาตัวแปรพยากรณ์ แรงจูงใจทางวิชาการ การประเมินค่าตนเอง ตามความเป็นจริง การสนับสนุนทางสังคมและการบริการชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จทางการศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะมีความสัมพันธ์พหุคูณกับตัวแปร โนมติแห่งตนทางบวก การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง แรงจูงใจทางวิชาการ การสนับสนุนทางสังคม วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม การบริการชุมชน เจตคติต่อโรงเรียน และความมีวินัยในตนเอง

2. ตัวแปรจิตสังคม ทั้งตัวแปร โนมติแห่งตนทางบวก การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง แรงจูงใจทางวิชาการ การสนับสนุนทางสังคม วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม การบริการชุมชน เจตคติต่อโรงเรียน และความมีวินัยในตนเอง สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. เป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ นักการศึกษาสามารถจะนำไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และ พัฒนานักเรียนในด้านตัวแปรจิตสังคมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ในการวิจัย คือ นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถานศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 12 แห่ง จำนวนนักเรียน 3,558 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน รวมจำนวน 200 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

ตัวแปรทำนาย จำนวน 8 ตัวแปร ได้แก่

1. มโนคติแห่งตนทางบวก
2. การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง
3. แรงจูงใจทางวิชาการ
4. การสนับสนุนทางสังคม
5. วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม
6. การบริการชุมชน
7. เจตคติต่อโรงเรียน
8. ความมีวินัยในตนเอง

ตัวแปรเกณฑ์ 1 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

## นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง ผลการเรียนเป็นเกรดเฉลี่ยสะสมที่ได้จากการวัดผลประเมินผลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมายถึง นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ประจำปีการศึกษา 2552 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
3. ตัวแปรทางจิตสังคม หมายถึง กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
  - 3.1 มโนคติแห่งตนทางบวก (Positive Self-Concept) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะที่บุคคลมีต่อตนเองในทุก ๆ ด้าน ในทางบวก ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ตามระดับวุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อม
  - 3.2 การประเมินค่าตนเองตามความเป็นจริง (Realistic Self-Appraisal) หมายถึง การที่บุคคลมีการพิจารณาตัดสินค่าของตนเองตามความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อตนเองในเรื่องความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเองโดยไม่ปกป้องหรือบิดเบือนเปิดเผยตนเอง พิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรม ยอมรับได้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของตนเอง ตลอดจนการยอมรับจากสังคม บิดา มารดา ครูอาจารย์ และเพื่อน
  - 3.3 แรงจูงใจทางวิชาการ (Academic Motivation) หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับจากการทำกิจกรรมทางวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ
  - 3.4 การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือหรือการได้รับการตอบสนองความต้องการของนักเรียน การได้รับการให้กำลังใจ ส่งเสริมในการเรียน การได้รับเงินสนับสนุน การได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยการประเมินตนเองของนักเรียนต่อการสนับสนุนที่ได้จากสังคม เช่น พ่อแม่ ครู และเพื่อน เป็นต้น
  - 3.5 วิธีการจัดการกับการกระทำที่ไม่ยุติธรรม (Methods of Handling Unfair Treatment) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่บุคคลสามารถจัดการกับความไม่เป็นธรรม หรือความลำเอียง โดยการเก็บความรู้สึกไว้กับตัวเอง หรือการบอกเล่าต่อบุคคลอื่น
  - 3.6 การบริการชุมชน (Community Service) หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมการบริการชุมชนของนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนตามปกติและเป็นงานบริการที่นักเรียนให้บริการช่วยเหลือและเสียสละเพื่อผู้อื่นทั้งที่เป็นการให้ความรู้ การทำประโยชน์ การให้บริการเผยแพร่ทางวิชาการในด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีแก่สังคมและชุมชน

3.7 เจตคติต่อ โรงเรียน (Positive Attitude toward School) หมายถึง การแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ แสดงความเห็นด้วยตามเจตคติที่ตนเองยึดถือและจากบุคคลอื่นในด้านบวก และแสดงออกมาในรูปของความเชื่อมั่น การยอมรับต่อ โรงเรียน

3.8 ความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามความต้องการที่ตนมุ่งหวังไว้ในทางที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผล

มหาวิทยาลัยบูรพา  
Burapha University